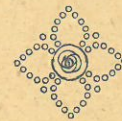

A SZLOVENSZKÓI ÉS KÁRPÁTALJAI
EGYETEMES REFORMÁTUS EGYHÁZ

(.) LÉVA VÁROSÁBAN (.)
az 1923. évi június hó 17-ik napján megnyilt

TÖRVÉNYHOZÓ ZSINATÁNAK

JEGYZŐKÖNYVE

KIADTA
PÉTER MIHÁLY
ZSINATI JEGYZŐ.

A)
Első ülészak 1923. évi június hó tizenhetedikétől június
hó huszonötödikéig.

(.) Nyomta (.)
Klein Géza könyvnyomdája és könyvkiadóvállalata
Rimavská Sobota — 1923.

veszi a kenyeret, összeteszi a két átszegezett kezét felette és imádkozik. És ime... *beáll a nagyfordulat*... egyszerre megnyilatkoznak az ő szemeik, egyszerre megvilágosodik az ő elméjük, hogy hiszen ez Ő, aki úgy szerette őket, hogy meghalt érettök. Ez az igazi Krisztus, aki az utolsó estén is megáldott kenyerét velök megosztotta, azután a lábaikat mosta, hogy örökre a lelkökbe vésse a nagy parancsolatot: „egymást szeressétek, egymáson ne uralkodjatok“! Aki közületek első akar lenni, legyen szolgája a többieknek. Hiszen ti egymásnak testvérei vagytok.

Azok vagytok-e? Mondjátok emberek. Mondjátok ti büszke kultur nemzetek, ti fáklyahordozók. Tegyétek a szivetekre a kezeteket és feleljetek orcapirulás nélkül e kérdéseimre: hát élet ez? Keresztyén élet ez? Hát lélek ez? Krisztusi lélek ez?

Mikor nyilatkoznak meg már a ti szemeitek s mikor ismertek rá ti is az igazi Krisztusra: a *világ*-megváltóra, az egész emberi nemzet megszabadítójára?

Mindaddig, míg azzal áztatjátok magatokat, hogy ő csak Izrael fogja megszabadítani, hogy ő csak *egy népnek* barátja, egy nemzetnek megszabadítója, míg a népek a nemzetiségükre, s vérrel vagy szerencsével szerzett dicsőségekre lesznek kevélyek és nem a derékségükre, a nagy és nemes szívökre; míg a keresztyén templomokban is minden nép egyedül a maga győzelméért s a többi nép megaláztatásáért imádkozik, addig idegen marad nekik a Krisztus, addig nem szűnik meg a szolgaság és a szenvedés a földön.

Mi még mindig a régi zsidó korlátoltság és zárkózottság bék-
l. óiban járunk testvéreim. Nem hogy a Krisztushoz, de a nagy prófétákhoz, az Ezsaiásokhoz sem tudunk felemelkedni, ott tartunk, ahol az emmausi tanítványok a Krisztus felismerése előtt, mintha Pál, ez a nagy apostol, soha sem élt volna. A *keresztyénség egyetemesége*, amely ezt a vallást minden vallásnak fölibe emelte s a világra nézve megváltássá tette, még mindig nem lett urrá az önző lelkeken. Mint a pogánykorban, a Nabukodonozorok és Fáraók idején, még most is minden nemzet a maga külön istenét imádjá. És csak a maga földje szent föld, csak a maga népe választott nép, minden más nép barbár, tehát tisztátalan, melyet meg kell vetni és nem szabad megszánni. A mai kultur ember fellázad az állatkinzás ellen, de millió, meg millió embertársa mélységes szenvedését, lélekgyötretését, megaláztatását közömbösen nézi.

Hát élet ez, keresztyén élet ez? Hát lélek ez, Krisztusi lélek ez?

És mi is csak azt siratjuk, hogy *a mi* várakozásunk nem teljesedett be, s nem jut eszünkbe, hogy nem is teljesedhetett, mert az Isten nem egy népnek az Istene, a Krisztus nem egyedül Izrael megváltója, hanem zsidóé, görögé, pogányé egyaránt. Mi búsult gerjedésünkben azt hisszük, hogy csak velünk történt igazságtalanság, hogy „nincsen olyan bánat, mint a mi bánatunk“ s feledjük hogy egy nagy nemzet, egy nagy birodalom is gyászban s hamuban ül. És akik győztek is, azok is csalódní fognak, mert Krisztus nélkül, Isten nélkül számítottak, gyűlöletre építkeztek.

Az emberiséget egyetlen nagy elhatározás mentheti meg csupán, mint már kétszer is megmentette: *meg kell indítani a 3-ik nagy reformációt*, most már nem az egyházét, hanem a lelkeket.

Kétszer született ujja idáig a világ a Krisztus által: az evangéliomí világfeltogás győzedelme által a keresztyénség hajnalán s az első reformációban. De győzelmét egyszer sem tudta döntő diadalra vinni. Újra meg újra pártoskodás és testvéri gyűlölködés eszközévé alacsonyították le a Krisztus szent nevét. Minden attól függ megint, hogy a világ ráeszmél-e valahára az igazi Krisztusra, megérti-e küldetését, önfeláldozása nagy célját, nagy titkát, belátja-e saját szörnyü tévedését s kígyógyul-e végre zsidós gondolkozásából, elfogultságából. Ha nem: végzete be fog teljesedni.

Úgy gondoljátok?

De hiszen ez lehetetlenség. Ez a szörnyü tragédia ellenkeznek az Isten világ-igazgatásával, örök kegyelmével.

„E világnak történeti lesznek akarataiból“!

El kell jönni az időnek, mikor a lelkekről végre felszakad a köd és mindeneknek szemei megvilágosodnak. Mikor a lezüllött, hitét veszített emberiség szíve megdobbán megint a Krisztus szavára és „*mindazoknak elhívésére, amiket a próféták szólottak*“. A szent személyéből kiáradó varázs, az igéjéből kivilágító igazság hódolatra fogja indítani valamennyi tamáskodó, zúgolódo tanítványát. Sirva fogjuk a kezét megragadni és úgy kérni „kényszeríteni“ mondván: Uram maradj velünk, mert nálad nélkül a mi napunk végkép le-hanyatlak.

Az új reformáció ha meglesz, akkor lesz, mikor az utána való szent áhitozás el fog valamennyi szívet s mi *mindnyájan élő közösségbe lépünk a Krisztussal*. Ha ő szegi meg nekünk megint a kenyeret s ő táplálja lelkünket az örök életre. Akkor majd belátjuk, hogy hol hamisítottuk meg az ő evangéliomát. Akkor majd ráeszmélünk, hogy az ő szent homlokának nem azért kellett vérezni a töviskoronától, szívének az emberek hálátlanságától, lelkének a gecsemáné kertir-utolsó éjszaka tusakodásától, hogy minket a gonosztól megmentsen, bűtől, gondtól, könnyhullatástól megszabadítson, hanem, hogy isteni példájával irgalomra, minden szenvedő iránt részvétre s még ellenségeink iránt is szeretetre indítson bennünk.

Az új reformáció zászlajára csak egy szó lesz írva. Őh nem a szabadság, nem az egyenlőség, amelyekért már annyi vér ömlött hiába s annyi igazságtalanság követtetett el, hanem csak az az egy: *Testvériség!* Emberi szolidaritás, mely nincs kötve se csillagos, se keresztes tornyokhoz, nincs kötve fajokhoz, országhatárokhoz, csak dobogó szívekhez.

Oh édes álm! Be fogsz-e valaha teljesedni?

Be kell teljesednie testvéreim, mert csak ez az egy igazság van a földön, mint ahogy csak egy Atyánk van az égben.

És ezért halt meg a Krisztus is.

Akár hogy háborogtok, akár hogy keseregtek most, akár hogy kárhoztatjátok, sőt káromoljátok a Krisztust: a végső győzelem

mégis csak azoké lesz, akik nem a fegyverben, de a Krisztusban, nem a gyűlöletben, de a szeretetben a legerősebbek. *Az ég és föld elmúlik, de az Ő beszéde soha-soha el nem múlik.* Márk XIII. 31.

Testvéreim!—Járom én is az emmausi utat csüggedten, szomorúan, összetört lélekkel. Nem egyedül járom. Népek milliói jönnek velem, délről és nyugatról, meghasonlott, fáradt, hitevesztett emberek, sápadt arcú, kisírt szemü édesanyák, akik mind azt hitték, hogy ő fogja Izraelt megszabadítani s most lélektelenül, tanácstalanul néznek a holnap elé.

Este van. Bealkonyodott a világ felett. Nehéz párák szállnak fel a földről: nyögések, jajszók, átkok, imádságok, vegyest.

És az alkonyodó égen egyszerre megjelenik a sötétségbe hanyatló Európa felett egy ragyogó látomány. „*Hasonló az Ember fiához. Orcája, mint a nap, mikor fénylik az ő erejében. És szá-jából két élő éles kard jöve ki és ezt mondja: Ne féljete! Én vagyok az Élő, noha meghaltam és ime élek örökkön örökké és bírok a pokolnak és halálnak kulcsaival*“. Jel. I. 13—18.

És az imént még sötét ég alja elkezd pirosodni. Fényesség borítja be a mélységet és magasságot s az Ember Fiának glóriás alakja úgy áll ott e sugárözönben, mintha ő volna a nap, melyből a világosság árad.

Megvirradt.

És a sápadt milliók szeme kigyúl a látásra. Oda tapad az Ember Fiára, az arca elkezd pirosodni, a szíve elkezd gerjedezni, csöndesen reszketni, s lehúll a porba, mint Tamás, boldog megalázkodással: „*En Uram és én Istenem!*“

Értitek testvéreim? Ő él! és a pokol kulcsa is nála van. Tehát van feltámadás a halálból, van kiszabadulás a pokolból, virradat az éjszakából.

De Krisztus nélkül nincs megváltás, szenvedés nélkül nincs megdicsőülés! Ámen!

Imádság.

Uram! mint a fészkeről felriasztott madár oltalmat keresünk, hozzád menekülünk. Imádságunk szivedet verdesi és igazságért kiált hozzád az egekre.

Óh mert mi, csüggedő emberek, hitünkben is hamar megrendülünk. Igazságodat feszegetjük s lázadva mondjuk: „Minket Úr Isten elhagyta s nem érdemünk szerint bántál mi velünk“

Óh pedig örök hálával kellene elődbe borulnunk, hogy nem úgy bántál velünk! Mert ha érdemünk szerint itélnél meg minket: megállhatnánk-e úgy igazságod előtt?

Azért nem igazságot, de kegyelmet kérünk tőled, Istenünk: Amit ellened vétettünk: bocsásd meg. Tanuljuk meg belőle, hogy mi az, ami legjobban fáj; melyik az a seb, mely soha be nem gyógyul: óh azért soha ilyen fájó sebet mi ne ejtsünk másokon.

Nem titkoljuk Atyánk, hisz úgy is a szívünkbe látsz, hogy nehéz felejtetni a mi nagy csalódásunkat. Hogy úgy járunk, mint egy álomban, s a szívünk még mindig úgy zúg, mint a harang, mikor megütötték.

Óh fuvalj rá te mindenekre elégséges kegyelem, hogy ne fájjon, ne zúgjon. Győzz meg minket Atyánk, hogy ami velünk történt, megszentelésünkre történt, mert „lelkünk könnyüinknek vizében mint a golyocs megtisztul, fehérül.“

Áldd meg a te anyaszentegyházadat, melynek vénei most egybe gyülekeztek, építeni a te országodat, a szeretet országát, a népek testvériségének a Krisztuson épült szentséges templomát. Oh jöjjön el a te országod, töltsd be uralkodásod ó mi királyunk a földet, szaporítsd seregedet.

Áldd meg ezt a földet, amelyen nekünk lakozást engedte! Áldd meg ezt a népet, mely ezer év óta él együtt testvérként e földön: Sajó mentén, Garam mentén, Ung és Hernád vize mellett. Ezután se engedd, hogy szívöket egymástól elidegenítsék, konkoly-hintő kezek. Hanem add, hogy békeességben ülhessenek a te gondviselő

Áldd meg ez ország koronátlan fejét. Űzd el a borulatot, melyet hitvese, napjának leáldozása vont a felette is alkonyodó égre. Szívén tartsd ott állandóan a te szent kezedet, hogy ne hajoljon se jobbra se balra. A kormányon ülőkbe adj megértésnek és emberségnek lelkét. Akiknek kezében birói pálca van: ne engedd hogy felettebb igazak legyenek. Óh ha megtudnák a mi lelkünket érteni, Istenünk, mely mindég egyenes úton jár és mindenkihez jó, csak magához nem volt az! Ha megrezdülne egy hur az ő szívökben is a mi sóhajunktól: tán nem járnánk mi sem örökké szomorú ábrázattal.

Vidámitd meg Uram, a mi szívünket a mi nyomorúságunknak napjai után és az esztendők után, amelyekben láttunk sok gonoszt. S mig napunk ilyen alkonyatra hajlik: térj be hozzánk óh Megváltónk és ülj le a mi asztalunkhoz, áldd meg a mi kenyerünket gyógyítsd be a sebeinket, add vissza a bizalmunkat s szenvedésed és megaláztatásod után mutasd meg csüggedő hitünknek a te örök dicsőségedet! Ámen.

A szlovenszkói és kárpátaljai Egyetemes református
egyház Léva városában az 1923. évi június hó 17.
napján megnyilt törvényhozó zsinatának

Jegyzőkönyve.

ELSŐ VAGY ALAKULÓ ÜLÉS.

1. A szlovenszkói és kárpátaljai református egyházak presbyteriumai által törvényesen megválasztott képviselők az Egyetemes református egyház Zsinatára összehgyülvén a lévai református egyház templomában s a gyülekezettel énekben és imádságban valamint az örök kegyelem Istene előtti alázatban összeforrva, együtt hallgatták meg Balogh Elemér dunáninneni püspök ajakáról a Péter apostol első levele V. részének 1—11. verséből felolvasott ígét s utána Pálóczi-Czinke István tiszáninneni püspöknek Lukács evangyéliuma XXIV. rész 13—32. versei alapján a lelkeket a Krisztusnak meghódoltató igehirdetését.

2. E megnyitó Istentisztelet után Pálóczi-Czinke István püspök, mint az Egyetemes református Konvent egyik elnöke bejelenti, hogy a fennálló törvények értelmében mindaddig, míg a Zsinat törvényesen meg nem alakul az I. t.-cz. 88. §-a szerint annak elnöki tisztét ő és Lukács Géza tiszáninneni főgondnok köteles ellátni. E minőségében a korjegyzők alkalmazásáig Péter Mihály konventi jegyzőt kéri fel a jegyzői tisztre s a korjegyzőkre vonatkozó előterjesztés megtételére.

Az egybegyült képviselők tudomásul veszik, hogy a hivatalánál fogva legidősebb püspök Pálóczi Czinke István és legidősebb főgondnok Lukács Géza a Zsinat ideiglenes elnökei. Korpjegyzőkül pedig Bary Gyula és Sörös Béla lelkészek, továbbá Dr. Mohácsy János és Tornallyay Zoltán világi képviselők alkalmaztatnak.

3. Olvastatott a 6534. elnöki számú kormányleirat, a mely tudatja, hogy az 1923. évi június hó 7-én tartott minisztertanács 5057/476. G. szám alatt megengedte, hogy „1. a törvényhozó Zsinat megtartható Levicén 1923. június hó 17-én; 2. kormánybiztosi minőségben Dr. Slavik György zsupán bizatik meg“.

Az egybegyült képviselők a kormányleiratot tudomásul veszik.

4. Pálóczi-Czinke István püspök felhívja az egybegyült képviselőket megbízóleveleik benyújtására. Bejelenti, hogy az I. t.-cz. 88. §. szerinti igazolásról a június 18-án délelőtt 9 órakor tartandó folytatólagos ülésen tétetik jelentés, melynek napirendjére ezenkívül a megalakulás és az ügyrend kitűzését kéri.

Tudomásul szolgál.

5. Dr. Slavik György kormánybiztos a cseh-szlovák kormány nevében üdvözlí az egybegyült Zsinatot:

FŐTISZTELETÜ ÉS MÉLTÓSÁGOS ZSINAT!

„A Csehszlovák kormány megbízásából üdvözlöm a Szlovenszkói református egyház Zsinatát. A Csehszlovák kormány elhatározta a f. hó 7-én megtartott minisztertanácson, hogy a Zsinat megnyitásán, tekintettel annak történelmi jelentőségére, képviselteti magát s megbízott képviselével. A Zsinat történelmi jelentősége abban áll, hogy a szlovenszkói

református egyház a Csehszlovák köztársaság fennállásának ötödik évében összhangba kívánja hozni az egyházszervezetét a fennálló törvényes renddel.

A Csehszlovák állam alkotói s első törvényhozói az állam rendjét a jogegyenlőség s a demokrácia elveire fektették. A református egyház, mely létjogosultságát s megalapítását éppen ezen demokratikus elveknek köszönheti, nemcsak könnyen alkalmazkodhatik a köztársaság ezen alaprendjéhez, hanem szükségképen folyik ezen azonos elvekből, melyeket úgy az állam mint a református egyház vall, hogy e köztársaság területén a református egyház a vallásszabadság kifolyásaképpen jól fogja magát érezni s úgy rendezi hitéletét és szervezetét, hogy az államnak nagy feladataiban, az állampolgárok nevelése s boldogulása terén, szilárd támasza leend. Ezen reményben s elismerve a református egyház nagy *szellemi és erkölcsi fontosságát az állam szempontjából* a Csehszlovák kormány nevében üdvözlöm a református Zsinatot s működésére Isten áldását kérem.

Végezetül mint a XVIII. zvoleni zsupa első közigazgatási tisztviselője üdvözlöm az egybegyült zsinati képviselőket a zsupa területén“.

Dr. Zoch Samu az egyetemes ágostai hitvallású evangélikus egyház részéről, Dr. Kmoskó Béla a lévai róm. kath. egyház nevében, Bándy Endre esperes a lévai ág. hitv. evangélikus egyház és a szlovenszkói magyar evangélikus szövetség megbízásából, Liebermann Jakab a lévai és Léva-kerületi izr. hitközségek nevében, Frasch Béla másodbíró Léva városa és tisztviselői kara nevében köszönti és üdvözlí az Egyetemes református egyház Zsinatát.

Az elhangzott üdvözlések után Pálóczi-Czinke István püspök a kormányt az egyház építő törekvéseiről s az együttműködő egyházak mindegyikét a testvéri szeretet teljes viszonzásáról biztosítva, az egybegyült Zsinat első napi előkészítő ülését bezárja.

Második ülés

1923. június hó 18. hétfő délelőtt.

Elnökök: Pálóczi-Czinke István püspök és Lukács Géza egyházkerületi főgondnok.

Jegyző: Tornallyay Zoltán.

A kormány képviselőjében megjelent: Dr. Slávik György zsupán, kormánybiztos.

6. Söröss Béla felolvassa a június 17-én tartott első alakuló ülés jegyzőkönyvét, mely teljes egészében hitelesítettik.

7. A dunáninnyi egyházkerület két beadványa, mint indítvány, a tárgysorozatba felvétetik.

8. Bary Gyula felolvassa a megbízó levelek megvizsgálására kiküldött bizottság jelentését, mely szerint a zsinatnak az egyházkerületek által szabályszerűen igazolt tagjai:

I. A dunáninnyi egyházkerületből:

Hivatalból: Balogh Elemér püspök és Szilassy Béla e. ker. főgondnok.

Lelkészi részről: Patay Károly esperes, Tóth Kálmán esperes, Söröss Béla e. ker. aljegyző, továbbá Gyakókay László e. ker. főjegyző, rendes képviselő, helyett Bihary Kálmán póttag.

Világi részről: Dr. Mohácsy János ügyvéd, dr. Kersék János ügyvéd, dr. Kiss Jenő ügyvéd, továbbá dr. Gaál Gyula rendes képviselő helyett Füssy Kálmán póttag.

Tanító képviselő: Kovács Alajos el. isk. igazgató.

II. A tiszáninnyi egyházkerületből:

Hivatalból: Pálóczi-Czinke István püspök és Lukács Géza e. ker. főgondnok.

Lelkészi részről: Idrányi Barna esperes, Buzy Márton esperes, Oláh Péter e. ker. tanácsbíró, Pataky Pál e. ker. aljegyző, Péter Mihály e. ker. tanácsbíró, Réz László e. ker. főjegyző, Szücs István

Világi részről: Tornallyay Zoltán em. gondnok, dr. Kovács László ügyvéd, dr. Baksay Dezső ügyvéd, továbbá dr. Patay György em. gondnok, rendes képviselő helyett, dr. Rác Lajos nyug. tábla-bíró, dr. Halmy István rendes képviselő helyett Stépán László e. ker. világi főjegyző mint póttagok.

Tanító képviselő: Vass Ádám elemi iskolai igazgató.

III. A kárpátaljai egyházkerületből:

Hivatalból: Bertók Béla püspök és dr. Polchy István e. ker. főgondnok helyettes.

Lelkészi részről: Biky Ferencz esperes, Komjáthy Gábor esperes, Sütő Áron e. ker. főjegyző és Bary Gyula.

Világi részről: Egry Ferencz em. gondnok, Komáromy Lajos e. ker. főjegyző, dr. Korláth Endre e. ker. tanácsbíró.

Tanító képviselő: Molnár Ferencz el. isk. igazgató.

Nem jelent meg: György Endre e. ker. főgondnok, valamint a dr. Polchy István helyére behívott világi pótképviselő.

9. Elnökség: megállapítja, hogy a 39 zsinati tag közül 37-en megjelentek és igazoltattak, tehát a Zsinat határozatképes és szabályszerűen megalakultnak tekintendő.

10. Elnökség elrendeli a zsinati tisztviselők megválasztását.

Az elrendelt titkos szavazás során a zsinati elnökségre beadott 35 szavazó-lapon 70 szavazat. Ebből Pálóczi-Czinke István püspökre 35, Lukács Géza e. ker. főgondnokra 34, és Szilassy Béla e. ker. főgondnokra 1 szavazat esett.

A választás eredményéhez képest Pálóczi-Czinke István püspök és Lukács Géza e. ker. főgondnok a Zsinat megválasztott elnökeinek jelentetnek ki.

A zsinati alelnökségre elrendelt titkos szavazás során beadott összesen 35 szavazó-lapon 70 szavazat, amelyből Bertók Béla püspökre 31, Balogh Elemér püspökre 4, Szilassy Béla e. ker. főgondnokra 34 és Polchy István e. ker. főgondnok helyettesre 1 szavazat esett.

E szerint a Zsinat alelnökeikül Bertók Béla püspök és Szilassy Béla e. ker. főgondnok választottak meg.

A jegyzői tisztségre a megtartott titkos szavazás során

beadatott összesen 35 szavazó-lapon 139 szavazat. Ebből lelkeszi részről Péter Mihályra 34, Söröss Bélára 34, Réz Lászlóra 2, világi részről Tornallyay Zoltánra 34, Komáromy Lajosra 32, Szilassy Bélára 1, dr. Polchy Istvánra 1 és dr. Mohácsy Jánosra 1 szavazat esett.

A szavazás eredménye szerint zsinati jegyzökké lelkeszi részről Péter Mihály és Söröss Béla, világi részről Tornallyay Zoltán és Komáromy Zoltán választották meg.

A gazdai tisztségre elrendelt titkos szavazás során beadatott összesen 34 szavazó-lapon 34 szavazat, amelyből dr. Kersék Jánosra 33 és dr. Mohácsy Jánosra 1 szavazat esett.

A Zsinat gazdájává e szerint dr. Kersék János választott meg.

11. Elnökség a tisztikar megválasztását befejezettnek jelenti ki.

12. Lukács Géza világi elnök üdvözli dr. Slávik György zsupán kormánybiztos és az egész megválasztott tisztikar nevében megköszönve a bizalmat, történelmi jelentőségű szavakkal ecseteli a magyar reformátusság jelenlegi helyzetét és államalkotó törekvését. Bizalommal tekint a jövőbe, mert reméli, hogy kivált, ha a kormánybiztos ur is támogatja munkánkat, a kormánytól most a Zsinat megtartása után már egyebet is fogunk kapni, mint pusztai ígéretet. Üdvözli a kárpátaljai egyházkerület körünkben eddig nélkülözött képviselőit és a Zsinat minden tagját. Isten áldását kérve a Zsinat munkájára, a Zsinatot véglegesen megalakultnak jelenti ki.

13. Pálóczi-Czinke István püspök, lelkeszi elnök, a maga részéről szintén köszöni a belé helyezett bizalmat. Régi munkása ugymond, az egyháznak, mert hisz 5 éves kora óta tanít, tehát nem volna csoda, ha megfáradott volna. De az ő lelke ugyanaz maradt, ami volt és mint azelőtt sem volt soha, úgy még most sem teher neki a munka.

14. Péter Mihály a maga és jegyző társai nevében köszöni meg a megtiszteltetést és a Zsinat feltétlen bizalmáról biztosítja az Elnökséget.

15. Dr. Kersék János, mint megválasztott gazda, szintén köszöni a megnyilvánult bizalmat, Isten áldását kéri a Zsinatra azzal, hogy az a multakénál is hasznosabb munkát végezzen.

16. Elnökség megjegyzi, hogy régi törvényeink szerint a zsinat tartásához az engedélyt az államfőnek kell megadni és ugyancsak neki kell jóváhagyni a zsinati törvényeket. Most is az elnökhöz nyújtottuk be a kérvényt, jól esett volna, ha ő tőle és nem a kormánytól kaptunk volna választ. Indítványozza továbbá, hogy az elnök kiváló személye iránt való tiszteletünk megnyilvánításaként, nyomban üdvözlő táviratot intézzünk a Köztársaság Elnökéhez.

A javaslat elfogadtatik és az elnökség megbizza Péter Mihály jegyzőt, a távirat megszövegezésével. Az üdvözlő távirat szövege a következő :

„Köztársasági Elnök Ur! Szlovenszkói és ruszinszkói református egyházunk Zsinata tanácskozásait a mai napon megkezdvén, Elnök Urat, mint az állam fejét, mély tisztelettel üdvözli, biztosítván Elnök Urat arról, hogy teljes erővel az állam és egyház azonos erkölcsi céljainak megvalósításán munkálkodik s erre Elnök Urnak jóindulatu támogatását kéri, egyuttal Elnök Urnak az állam és egyház javára irányuló működésére Isten áldását kívánja. Pálóczi-Czinke István püspök lelkeszi elnök és Lukács Géza e. ker. főgondnok, világi elnök“.

17. Dr. Slávik György zsupán, kormánybiztos, felolvassa a mellékletben idecsatolt nyilatkozatot. Megjegyezvén, hogy az e nyilatkozatban lefektetett irányelvek által nem kíván a Zsinatra befolyást gyakorolni, de úgy véli, hogy az e nyilatkozatban foglaltak betartása megkönnyíti majd a törvények jóváhagyását. Megköszöni a hozzáintézett szívélyes üdvözlést s jól eső örömmel veszi tudomásul a Zsinat világi elnökének a Zsinat építő munkájától tett nyilatkozatát. Megjegyzi, hogy a cseh-szlovák alkotmánytörvények szerint a Zsinat engedélyezése éppen úgy, mint a zsinati törvények jóváhagyása is, nem a köztársasági elnöknek, hanem a kormánynak jogai közé tartozik.

18. Elnökség azon javaslata, hogy a kormánybiztos részéről felolvasott nyilatkozat a jegyzőkönyvbe szószerint vétessék fel, elfogadtatik és az alkotmányozó bizottságba való kiadatása rendelkezik el.

19. Elnökség bemutatja a zsinati ügyrend szervezetét, továbbá a Zsinat tárgysorozatát, melyet a Zsinat Baksay Dezsőnek azon módosításával, hogy egy tárgyhoz egy tagnak bár többször is, de legfeljebb 5 perczig szabadjon hozzászólnia, továbbá, hogy az ügyrend czimén a Szlovenszkói helyett Szlovenszkói és Ruszinszkói református egyház értendő — egészében elfogadja.

20. Bertók Béla püspök üdvözlővén a Zsinatot, felolvassa és beadja a ruszinszkói egyházkerület két törvénytervezetét, mely két törvénytervezet azonban csak akkor lép majd életbe, ha Ruszinszkónak békeszerződésileg biztosított autonómiája tökéletesen megvalósul.

A törvénytervezet áttétetik az alkotmányozó bizottsághoz.

21. Tárgyaltatott a zsinati elnökség javaslata a szakbizottságok megválasztása tárgyában, mely szerint a következő bizottságok volnának megválasztandók:

1. Egyházalkotmányi bizottság.
2. Lelkészválasztásügyi bizottság.
3. Adóügyi bizottság.
4. Törvénykezési bizottság.
5. Nyugdíjügyi bizottság.
6. Iskolaügyi bizottság.
7. Énekeskönyvügyi bizottság.
8. Egyházépítő bizottság.

Minden bizottság legalább 8—8 tagból áll, elnökkel és előadóval. A Zsinat elfogadja a javaslatot, mire elnökség elrendeli a bizottságok megválasztását.

22. A szakbizottságok közfelkiáltással a következőképen választottak meg:

1. Egyházalkotmányi bizottság: Szilassy Béla, Szalay László, dr. Polchy István, dr. Korláth Endre, dr. Rácz Lajos, Péter Mihály, Tóth Kálmán, dr. Kovács László, Söröss Béla.

2. Lelkészválasztásügyi bizottság: Bertók Béla püspök, Patay Károly, Biky Ferencz, Idrányi Barna, Szücs István, Söröss Béla, dr. Baksay Dezső, Komáromy Lajos.

3. Adóügyi bizottság: Balogh Elemér püspök, Idrányi Barna, Füssy Kálmán, dr. Korláth Endre, Bary Gyula, Süttő Áron, Bihary Kálmán, dr. Rácz Lajos.

4. Törvénykezési bizottság: Dr. Kovács László, dr. Mohácsy János, dr. Polchy István, dr. Stépán László, dr. Kathona László, Tornallyay Zoltán, dr. Kersék János, Szalay László.

5. Nyugdíjügyi bizottság: Bertók Béla püspök, Idrányi Barna, Patay Károly, Buzy Márton, Biky Ferencz, Pataky Pál, dr. Baksay Dezső, dr. Mohácsy János.

6. Iskolaügyi bizottság: Oláh Péter, Komjáthy Gábor, Réz László, Vass Ádám, Molnár Ferencz, Kovács Alajos, Péter Mihály, Söröss Béla.

7. Énekeskönyvügyi bizottság: Dr. Kersék János, dr. Szilassy Béla, Kovács Alajos, Vass Ádám, Molnár Ferencz, Buzy Márton, Süttő Áron, Réz László.

8. Egyházépítő-bizottság: Bertók Béla püspök, Balogh Elemér püspök, Söröss Béla, Stépán László, dr. Kiss Jenő, Bary Gyula, Réz László, Szilassy Béla, Kovács Alajos, Vass Ádám, Molnár Ferencz.

23. A szakbizottságok azonnal történendő megalakulásának, illetőleg a bizottsági elnökök és előadók megválasztásának idejére Elnökség az ülést felfüggeszti.

24. Elnökség bejelenti, hogy az egyes bizottságok elnökeivé és előadóivá a következők választottak meg: Az egyház alkotmányi bizottságba elnök: Szilassy Béla, előadó: dr. Kovács László. A lelkészválasztásügyi bizottságba elnök: Bertók Béla püspök, előadó: Idrányi Barna. Az adóügyi bizottságba: Elnök: Balogh Elemér püspök, előadó: Idrányi Barna. A törvénykezési bizottságba: Elnök: dr. Stépán László, előadó: dr. Polchy István. Az iskolaügyi bizottságba: Elnök: Komjáthy Gábor, előadó: Kovács Alajos. A nyug-

dijügyi bizottságba: Elnök: Bertók Béla püspök, előadó: Pataky Pál. Az énekeskönyvügyi bizottságba: Elnök: Szilassy Béla, előadó: Réz László. Az egyházépítő bizottságba: Elnök: Bertók Béla püspök, előadó: Söröss Béla.

Jóváhagyólag tudomásul vétetik.

25. Elnökség felhívja az egyes bizottságokat, különösen az alkotmányügyi bizottságot, hogy már ma délután fogjanak hozzá a munkához, azzal a megjegyzéssel, hogy a Zsinat annak a bizottságnak a munkáját veszi legközelebb tárgyalás alá, amelyik bizottság munkájával leghamarább elkészül. Az ülések végén egy egyeztető bizottság megválasztására lesz még szükség, amely bizottság a meghozott törvények szövegét fogja majd összegezgetni.

26. Elnökség javasolja, hogy a tárgyalások anyaga a bizottságokhoz a következőképen osztassék be:

1. Az I. t.-cz. az alkotmányügyi bizottsághoz.
2. A II. t.-cz. a lelkészválasztásügyi bizottsághoz.
3. A III. t.-cz. az adóügyi bizottsághoz.
4. A IV. t.-cz. az adóügyi bizottsághoz.
5. Az V. t.-cz. a törvénykezési bizottsághoz.
6. A VI. t.-cz. az iskolaügyi bizottsághoz.
7. A VII. t.-cz. a nyugdíjügyi bizottsághoz.
8. A VIII. t.-cz. az egyházépítő bizottsághoz.
9. Az elnökség indítványa református katonai lelkészet felállításáról, a lelkész választásügyi bizottsághoz.
10. Az Egyetemes Konvent felterjesztései közül a közös teológiai fakultás és lelkészkérdés ügye, a lelkészválasztásügyi bizottsághoz.
11. A szlovák egyházmegye és a viszokai egyház ügye az alkotmányügyi bizottsághoz.
12. Az ungi 12 egyház ügye, az alkotmányügyi bizottsághoz.
13. Az elemi iskolák fenntartásának ügye az iskolaügyi bizottsághoz.
14. A lelkészek és tanítók állampolgárságának ügye, az alkotmányügyi bizottsághoz.
15. Pataky Károly indítványa az adóügyi bizottsághoz.

16. A kiadandó énekeskönyv ügye, az énekeskönyvi bizottsághoz.

17. A komfirmálási életkor új megállapításának ügye, az egyházépítő bizottsághoz.

18. Csekey Dávid indítványa az alkotmányügyi bizottsághoz.

19. Sedivy László indítványa az egyházépítő bizottsághoz.

20. Zajdó László indítványa a lelkészválasztásügyi bizottsághoz.

A Zsinat az elnökség javaslatát helybenhagyja.

27. Elnökség a legközelebbi zsinati ülés idejét 1923. június hó 19-ének délelőtt 10 órájára tüzi ki, a következő ülések idejét pedig általában mindenkor délelőtt 9 órában állapítja meg. Javasolja, hogy a legközelebbi ülés napirendjére a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésén kívül már a törvényjavaslatok tárgyalása tűzessék ki.

A Zsinat az elnökség napirend indítványát elfogadja

Harmadik ülés 1923. június tizenkilencedikén.

Elnökök: Pálóczi-Czinke István püspök és Lukács Géza egyházkerületi főgondnok.

Jegyző: Péter Mthály. A felszólalókat jegyzi: dr. Komáromy Lajos.

A kormány képviselőjében megjelent: dr. Slávik György zsupán.

28. Elnökség jelenti, hogy a mai ülésre a nyugdíjintézetről szóló VII. törvencikk van kitűzve, melynek előadója: Pataky Pál.

A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatván, hitelesített a következő módosításokkal. 1. Az elnökök neve helyett mindenütt Elnökség szerepeljen. 2. A köztársasági elnöknek küldött üdvözlő távirat szövege odaiktattassék, ahol a felirat elfogadtatott. 3. A dunai egyházkerület elnevezés helyett, dunáninnyi iktattassék be, mivel e kerület neve jelenleg dunáninnyi, miután az alkotmányügyi bizottság a név megváltoztatásában még nem határozott. 4. Kiigazítandó a jegyzőkönyv

oly módon, hogy ahol politikai kerületről van szó, ott mindenütt Podkarpatská Rus, ahol egyházkerületről, ott Kárpátaljai egyházkerület említessék, ez az elkülönző elnevezés alkalmaztassék ez után is mindenütt. 5. Végül, ahol a bizottságok tagjainak számáról van szó, beveendő, hogy minden bizottság legalább is 8 tagból áll, de a tagok száma több is lehet.

29. Elnökség jelenti, hogy az igazoló bizottság Szalay László abauji egyházmegyei gondnok, zsinati világi rendes képviselő megbízólevelét rendben találta és igazolta.

Tudomásul szolgál.

30. Elnökség felhívja a Zsinat tagjait, hogy lakhelyöket dr. Kersék János zsinati gazdának jelentsék be.

Tudomásul vétetik.

31. Elnökség jelenti, hogy minden egyházkerület fedezi ugyan a maga képviselőinek a napidijait, de ezek mellett közös kiadások szüksége merül fel, indítványozza, hogy ezeknek fedezésére mindenik egyházkerület 1000–1000 koronát tegyen le dr. Kersék János zsinati gazdánál.

Elfogadtatik.

32. Elnökség jelenti, hogy tudomására jutott, miszerint a tegnapi tanácskozások alkalmával a zsinat tanácskozó termében, a zsinati tagok soraiban nem zsinati tagok is jelen voltak, figyelmezteti azért a közönséget, hogy a tanácskozás ideje alatt, a nem zsinati tagok, a tanácskozó terem karzatán, vagy a mellékteremben lehetnek jelen.

Helyeslőleg tudomásul szolgál.

33. Elnökség jelenti, hogy értesülése szerint az egyes bizottságok munkálkodása nagyon lassan halad előre, a törvény egyes pontjai tekintetében támadt apróbb részletező indítványok miatt. Míután az Egyetemes Konventnek is az volt az elvi álláspontja,

hogy a jelen alkalommal nem volna célszerű radikális változtatásokat létesíteni, hanem a törvényeket csak a változott viszonyokhoz képest átalakítani, de meg a hosszabb ideig való zsinattartásra anyagi eszközökkel sem rendelkezünk, ezenkívül pedig két új törvényjavaslat u. m. a nyugdíjról és az egyház belsőépítéséről szóló különben is bővebb időt vesz igénybe: felkéri a bizottságokat, hogy e szempontokat figyelembe vévén, igyekezzenek munkálkodásukat lehetőleg meggyorsítani.

Helyeslőleg tudomásul vétetik.

34. Ugyan e tárggyal kapcsolatban Bertók Béla püspök tekintettel arra a körülményre, hogy több bizottsági tag van olyan, aki több bizottságban vesz részt, ezért még ha teljes mértékben megvalósulna is az elnökség óhaja, akkor sem dolgozhatnának a bizottságok a kívánt módon, mert egyik bizottság a másiknak a munkáját akadályozná, indítványozza ezért, hogy holnap ne tartassék plenáris ülés, hanem e nap tisztán a bizottságok munkálkodásának legyen szánva, hogy ezután állandóan tartathassanak plenáris ülések.

Elfogadtatik.

35. Elnökség indítványozza, hogy az adóügyi és énekügyi bizottságok elnökei olyképp cseréltesse ki, hogy Szilassy Béla egyházkerületi főgondnok az adóügyi, Balogh Elemér püspök pedig az énekügyi bizottságnak legyenek az elnökei.

Elfogadtatik.

36. Következik a mai ülésre kitűzött, az Egyetemes református lelkészi nyugdíjintézetéről szóló törvényzikk tárgyalása. Az általános vita mellőzéseivel a részletes vita kapcsán kimondatott, hogy a törvénytervezet a bizottságnak újabb átdolgozás végett visszaadatik s tárgyalása a legközelebbi ülés napirendjére tüzetik ki.

37. Elnökség jelenti, hogy a legközelebbi ülés csütörtök reggel 9 órájára tüzetik ki. Tárgyai lesznek az ülésnek, a mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítése, elnöki előterjesztések, a nyugdíjinté-

zeti törvénytervezet az új átdolgozásban, ennek megtörténte után folytatólag annak a törvénycikknek a tárgyalása, mely készen lesz, ha azonban több törvénycikk lesz készen, akkor legelőbb az I. t.-cz. fog tárgyalatni.

Tudomásul szolgál.

Negyedik ülés 1923. június huszonegyedikén.

Elnökök: Pálóczi-Czinke István püspök és Lukács Géza egyházkerületi főgondnok.

Jegyző: Tornallyay Zoltán.

A kormány részéről megjelent: dr. Slávik György zsupán, kormánybiztos.

38. Péter Mihály jegyző felolvassa az 1923 június hó 19-én tartott harmadik ülés jegyzőkönyvét, mely azzal a módosítással, hogy f. hó 18-án a Köztársasági Elnök Úrhoz nem felirat, hanem üdvözlő távirat intéztetett,

hitelesítettik.

39. Elnökség bemutatja az „Általános presbyteri szövetség“ (General Presbyterian Alliance) átiratát, melyben a szövetség keleti osztályának folyó évi július hó 21—27-én Zürichben megtartandó második konferenciájára egyházunkat meghívja és a részünkről delegálandó két tag kiküldését kéri,

Elnökség javaslatára a konferenciára Balogh Elemér püspök és Sörös Béla küldetnek ki, megjegyezvén, hogy a konferencián minden valószínűség szerint György Endre és Szilassy Béla e. ker. főgondnokok is jelen lesznek.

40. Tárgyalás alá kerül a megelőző ülésen a bizottságnak újra szövegezés végett visszatartott VII. t.-c. az Egyetemes Református Lelkészi Nyugdíj Intézetről. Pataky Pál előadó felolvassa a törvény-

A részletes tárgyalás folyamán a törvénycikk 1. 2. 3. 4. 5 és 6 §-a a bizottság által javasolt szöveggel teljes egészében elfogadtatik, de az első szakaszban azzal a módosítással, hogy az „Országos“ helyett „Egyetemes“ teendő.

41. Elnökség azon javaslatára, hogy mivel a fenti törvénycikkben körvonalozott és szükségelt összeg már amugy is felterjesztett a kormányhoz az állami költségvetésben leendő felvétel céljából, hívassék fel az egyetemes konvent, hogy a nyugdíjintézetnek 1924 január 1-ével való életbeléptetésére tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Elfogadtatik.

42. Tárgyalatott az I. t. c. az egyház alkotmányáról és szervezetéről. Mivel általánosságban senki sem kívánt a törvényjavaslatához hozzá szólni, a zsinat áttért a részletes tárgyalásra.

Dr. Kovács László előadó felolvassa a régi törvénynek megmaradó szövegét és a bizottság által javasolt módosításokat.

43. Az első szakasz az egyház-építő bizottság azon javaslatával, hogy a „Slovenszkói és Kárpátaljai református Egyház“ után ez a tétel, hogy „amely Jézus Krisztuson mint örök fundamentumon áll és épül“ szurassék be, a bizottság szövegezésében elfogadtatik.

44. A 2—30 §-ok a javaslat szerint elfogadtatnak.

45. A 31. § Sörös Bélának azon módosításával, hogy a harmadik mondat egészen töröltessék, elfogadtatik.

46. A 32—48 §-ok a bizottság javaslatára szerint elfogadtatnak.

47. A 49 §. miután a szöveg elején az a szó, hogy „mostani“ az Ungi 12 egyháznak a Kárpátaljai kerülethez való csatoltatása következtében végleg tisztázott, a bizottság javaslatára szerint

48. Az 50—53 §-ok elfogadtatnak.

49. Az 54 § elfogadtatik azzal a beszúrással, hogy „esetleges távollétükben a közgyűlés által kijelölt világi közgyűlési tag“.

50. Az 55—59 §-ok elfogadtatnak.

51. A 60 §. elnökség azon megjegyzésével, hogy ebben a §-ban már kodifikálva van az ungi 12 egyház elszakadása, elfogadtatik.

52. A 61 §. elfogadtatik.

53. A 62 §. elnökség azon javaslatával, hogy az e.) pontban négy tanító helyett 2—2 veendő, elfogadtatik.

54. A 63—65 §-ok elfogadtatnak.

55. A 66 § azon beszúrással, hogy „esetleges távollétükben az egyházkerületi közgyűlés által kijelölt világi közgyűlési tag“, elfogadtatik.

56. A 67 § az u. pont kihagyásával elfogadtatik.

57. A 68. 69 §-ok elfogadtatnak.

58. A 70 §. Kovács Alajos azon módosító javaslatával, hogy a b.) pontban az első mondat végére még az vétessék fel, hogy „valamint kerületenként egy-egy tanítóképviselő“, elfogadtatik.

59. A 71—74 §-ok elfogadtatnak.

60. A 75. § elfogadtatik a h.) pontban azzal a kihagyással, hogy „özvegy — árvagyám.“

61. A 76—82 §-ok elfogadtatnak.

62. A 83. § azzal a módosítással fogadtatik el, hogy a „választhatók“ helyett „választandók“ veendő.

63. A 84—91 §-ok elfogadtatnak.

64. A 92 §. elnökségnek azon általános érvényű módosításával, hogy „egyházi“ helyett mindenkor „lelkészi“ elnök stb. veendő, továbbá hogy a 2-ik kikezdés végén 3. helyett „2“ lelkészi, illetőleg világi jegyző veendő, elfogadtatik.

65. A 93—113 §-ok elfogadtatnak.

66. A 114 §. Kovács Alajos, Komjáthy Gábor, Péter Mihály, Tóth Kálmán és elnökség hozzászólása után a bizottság javaslata szerint elfogadtatik.

67. Elnökség az ülést az idő előrehaladott voltára tekintettel felfüggeszti és a tárgyalás folytatását délután 3 órára tüzi ki.

68. Délután 3 órakor folytatólagosan tárgyalatott az I. t. c.

69. A 115—116 §-ok elfogadtatnak.

70. A 117 § elnökség azon módosító javaslatával, hogy az első bekezdés utolsó három sora „vagy“-tól kezdve töröltessék,

71. 118—123 §-ok elfogadtatnak.

72. A 124 § elnökség azon pótlásával, hogy az f.) pont első sorában „együtt“ után az hogy „vagy egyedül is“ beszúrassék, elfogadtatik.

73. A 125—136 §-ok elfogadtatnak.

74. A 137 § elfogadtatik azzal, hogy a d.) pont második sorában és az egész törvénykönyvben mindenütt a „törvényhatósági“ szó töröltessék.

75. A 138—142 §-ok elfogadtatnak.

76. A 143 § elnökség azon javaslatával, hogy a g.) pontban és az egész törvénykönyvben mindenütt „evangéliumi“ helyett „evangyéliumi“ vétessék be, elfogadtatik.

77. A 144-ik § elfogadtatik.

78. A 145 § Dr. Kiss Jenő, Bertók Béla püspök, Kersék János és előadó hozzászólása után elfogadtatik.

79. A 146—169 §-ok elfogadtatnak.

80. A 170 § elfogadtatik elnökségnek azon javaslatával, hogy az a.) pont 4-ik sorában a „konfirmáció végzése“ után és a „konfirmálandók tanítása“ szúrassék be.

82. Az I. t. c. így teljes egészében letárgyaltatván, Bertók Béla püspök azon javaslata, hogy az egyeztetési bizottság azonnal választassék meg, elfogadtatik.

A zsinat Bertók Béla javaslata alapján az egyeztetési bizottságba az alkotmányügyi bizottságot, az összes előadókat és jegyzőket küldi ki.

83. Elnökség a következő ülést 1923 június 22-ének délelőtt 9. órájára tüzi ki. Tárgyalásra kerül majd a VIII. t. c.

Ötödik ülés 1923. június huszonkettedikén d. e. 9 órakor.

Elnökök: Pálóczy-Czinke István püspök és Lukács Géza egyh. ker. főgondnok.

Jegyző: Péter Mihály. A felszólalókat jegyzi: Komáromy Lajos.

A kormány képviselőjében jelen van: dr. Slávik György zsupán.

84. A múlt ülés jegyzőkönyve a következő módosításokkal hitelesítettik. — 1. A jegyzőkönyv azon pontjában, ahol az van mondva, hogy Elnökség az ülést berekeszti; ez jöjjön: „felfüggeszti“. 2. A jegyzőkönyvben előforduló eme kifejezés helyett „evangéliumi“ ez a szó teendő: „evangyéliumi“ s ez a szó alkalmaztassék a jegyzőkönyvben és a törvénykönyvben is ezután mindenütt. 3. A „törvényhatósági“ szó a mai ülés jegyzőkönyvéből s azután is mindenütt törlendő.

85. Elnökség örömmel jelenti, hogy Léva város Kaszinója, a Zsinat tagjait üres óráiban örömmel látja vendégül.

Köszönettel tudomásul szolgál.

86. Elnökség jelenti, hogy a mai ülés tárgya az egyház belső-építéséről szóló VIII-ik törvénycikk, melynek előadója: Sörös Béla.

87. Sörös Béla előadó a törvénycikket ismertetvén, az Patay Károly hozzászólása és Sörös Béla felvilágosító szavai után általánosságban elfogadtatott.

88. Következik a részletes tárgyalás, amelynek kapcsán a törvénycikk 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 14. §§-ai vita nélkül elfogadtattak a bizottság szövegezésében,

89. A 15-ik §-ban a „hitoktató“ szó helyett „vallástanító“ szó alkalmazandó s ez mindenütt keresztülviendő.

90. A 16—34-ig terjedő §-ok vita nélkül elfogadtattak a bizottság szövegezésében.

91. A 35. §. módosítására nézve Komjáthy Gábor zsinati tag a következő módosító indítványt nyújtja be: „Mondja ki a zsinat, hogy a 35. §. c) és d) pontjai mellőztessenek“. Komjáthy Gábor indítványtevő, továbbá Bertók Béla püspök, Péter Mihály, Stépán László, Patay Károly felszólalása után a bizottság javaslata fogadtatik el.

92. A 36—54. §-ig terjedő §-ok a bizottság szövegezésében vita nélkül fogadtatnak el.

93. Az 55. §. vita nélkül a bizottság szövegezésében elfogadtatott.

94. Sütő Áron indítványozza, hogy az 55. § után 56. § gyanánt vétessék fel a következő: „Ha a lelkészegyesület kétharmada kívánja, bizonyos esetekben egyes lelkészek a testületből kizárhatók“. Sütő Áron indítványtevő indokoló felszólalása s Patay Károly, Bertók Béla püspök és Komjáthy Gábor hozzászólása után az indítvány mellőztetett.

95. Az 56., 57., 58. §-ok a bizottság szövegezésében vita nélkül elfogadtattak.

96. Az 59. §-ban a bizottság szövegezésében eme szavak helyére „40 korona tagdíj“ „bizonyos tagdíj“ szavak teendők.

97. A 60., 61., 62., 63., 64., 65., 66. §-ok a bizottság szövegezésében vita nélkül elfogadtattak.

98. A 67. § a bizottság szövegezésében, de azzal a módosítással fogadtatott el, hogy a „konzul“ szó helyett „megbizott“ teendő.

99. A 68. § alá foglalt záró határozat a bizottság szövegezésében, de azzal a módosítással fogadtatott el, hogy a „szentesítés“ szó helyett „jövähagyás“ és „megerősítés“ szavak alkalmazandók.

100. Elnökség indítványozza, hogy a letárgyalt VIII-ik törvénycikk adassék ki az egyeztető bizottságnak.
Elfogadtatik.

Elnökség az ülést öt percre felfüggeszti.

Elnökök: Bertók Béla püspök és Lukács Géza egyházkerületi főgondnok. — Jegyző: Péter Mihály.

101. Szünet után az Elnökség az ülést ismét megnyitván jelentí, hogy folytatólag tárgyalni fogja a zsinat a második törvénycikket. Előadója: Idrányi Barna.

102. E törvénycikk általánosságban elfogadtatik.
Következik a részletes tárgyalás, melynek kapcsán az 1., 2., 3. §-ok az Egyetemes Konvent és a bizottság szövegezésében változatlanul elfogadtattak.

103. A 4. § azzal a módosítással fogadtatott el, hogy az „országos” szó helyébe az „egyetemes” szó teendő, ez a határozat mindenütt keresztül viendő.

104. Az 5—18. §-ig a bizottság szövegezésében fogadtattak el.

105. A 19. § második kikezdésében Patay Károly zsinati biz. tag a következő betoldást indítványozza: „szintén a pályázóknak is jogukban van a gyülekezet kivánságára a választó egyházban megjelenni és próbaszónoklatot tartani”. Czinke István püspök és Sörös Béla felszólalása után a bizottság javaslata fogadtatik el.

106. A 20—45. §-ok a bizottság javaslata értelmében fogadtatnak el.

107. A 46. §-a a bizottság javaslata alapján elfogadtatott, de Buzi Márton zsinati tag azon indítványa folytán, hogy az elévülési idő hosszabbtassék meg, a törvénykezési bizottsághoz utasított.

108. A 47—75. §-ok a bizottság javaslata alapján s szövegezésében változatlanul elfogadtattak.

109. Elnökség indítványozza, hogy a letárgyalt második törvénycikk tétessék át az egyeztető bizottsághoz.

Elfogadtatik.

110. Elnökség az ülés folytatólagos tárgyául kitzüzi az Egyetemes Református Egyházi közalapról szóló IV. törvénycikk tárgyalását, melynek előadója Idrányi Barna.

111. A IV. törvénycikk általánosságban elfogadtatott.

112. Az 1., 2., 3. §-ok a bizottság javaslata alapján változatlanul elfogadtattak.

113. A 4. § a bizottság javaslata alapján, de azzal a módosítással fogadtatott el, hogy a második kikezdésben az utolsó előtti és utolsó sorokban e szavak helyett „amelyeknek tagjai közalapi” e szavak teendők „amelyek közalapi”.

114. Az 5. § a bizottság javaslata alapján elfogadtatik, de Péter Mihály indítványa folytán azzal a módosítással, hogy az évenként 8 (nyolc) fillérrel szavak helyébe, évenként „40 (negyven) fillér” szavak teendők.

115. A 6—11. §-ok a bizottság javaslata alapján és szövegezésében változatlanul elfogadtattak.

116. Elnökség miután a negyedik törvénycikk letárgyaltatott, indítványozza, hogy tétessék át az egyeztető bizottsághoz.

Elfogadtatik.

117. Elnökség indítványozza, hogy a mai délután ülés 3 óra-
kor vegye kezdetét. Ennek tárgya lesz az adózásról szóló törvény-
cikk, amelynek letárgyalása után következni fog a többi törvény-
cikk tárgyalása.

Elfogadtatik.

Ötödik ülés

1923. június huszonkettedikén d. u. 3 órakor.

Elnökök : Bertók Béla püspök, később Pálóczi-Czinke István püspök lelkészi és Lukács Géza egyházkerületi főgondnok világi.

Jegyző : Komáromy Lajos.

118. Tárgyalás alá vétetett a zsinat előkészítő bizottságának módosító javaslata a III. tc., az egyházi adóról, tárgyában. Az adóügyi bizottság előadója, Idrányi Barna, előterjesztésére általánosságban elfogadtatott.

119. A részletes tárgyalás során az 1—9 §-ig változatlanul elfogadtattak.

120. A 10. § Patay Károly felszólalása következtében az adóügyi bizottságnak újabb megfontolás végett visszaadatott azzal, hogy az egyházközség területén kívüli vagyonnal bíró egyháztagok megadóztatása tárgyában, ezeknek esetleg két egyházközség által leendő megadóztatása ügyében terjesszen elő új javaslatot.

121. A 11 §-tól a 25 §-ig változatlanul elfogadtatott.

122. Elnökség a III. t. c.-t részleteiben is elfogadottnak jelenti ki.

123. Tárgyalás alá vétetett a zsinat előkészítő bizottságának módosító javaslata az V. t. c. az egyházi törvénykezésről tárgyában.

A bizottság előadója, Dr. Polchy István, előterjesztésére általánosságban elfogadtatott.

124. A részletes tárgyalás során 1—10 §-ig változatlanul elfogadtatott.

125. A 11 § tárgyalása során teszi meg azt az egyébként I. t. c. 51. §. b. pontját érintő indítványát Kovács Alajos, hogy az egyházmegye területén működő tanítók közül egy, mint világi tanácsbíró, az egyházmegyei bíróság tagjai közzé beválasztassék.

126. Az indítvány elfogadtatván, annak megfelelő helyen való

127. A 12. és 13. §-ok változatlanul elfogadtatnak.

128. A 14 §-ban az 5 időszakos bíró helyett 3 állapítatott meg.

129. A 15 és 16 §. változatlanul elfogadtattak.

130. A 17 §-ra vonatkozólag a korábbi 11 § vonatkozó határozata talál megfelelő alkalmazást.

131. A 18. § változatlanul elfogadtatott.

132. A 19. §-ban 5 helyett 3 teendő.

133. A 20—24 §-ok változatlanul elfogadtattak.

134. A 25 §-nál a 2. bekezdésben 7 helyett 5 teendő.

135. A 26 és 27 §-ok változatlanul elfogadtattak.

136. A 28 §-nál 7 helyett 5 teendő.

137. A 29—31 §-ok változatlanul elfogadtattak.

138. Pálóczi-Czinke István püspök helyett az Elnöklést Bertók Béla püspök veszi át.

139. A 32—34 §-ok változatlanul elfogadtattak.

törvénykezési bizottság részéről a régi törvényt változatlanul fenn tartani kéri. Sörös Béla a konvent javaslata mellett szólal fel, az egyetemes református egyház kebeléből való kizárás meghagyását kérve.

Az elrendelt szavazásnál az előadó javaslat mellett 13, a konventi javaslat mellett 8 zsinati tag szavazott, elnök a konventi módosítás mellőzését mondja ki.

141. A 36—70 §-ig változatlanul elfogadtattak a régi törvény rendelkezései.

142. A 71 §-nál azzal a módosítással, hogy az 50—100 K.-ig megjelölt költség előlegezés összege 1000 K.-ig emeltetett.

143. A 72—75 §-ig változatlanul elfogadtatott.

144. A 76 §-nál a „királyi“ szó töröltetett.

145. A 77—87 §-ig változatlanul elfogadtatott.

146. A 88 §-nál a „királyi“ szó töröltetett.

147. A 89—102 §-ig változatlanul elfogadtatott.

148. A 103 § 2. kikezdésének végére beiktattatik Szalay László indítványára, hogy „a fél ezen jogára a bíróság elnöke által minden esetben figyelmeztetendő“.

150. Elnökség a tárgyalás folytatását 1923 június 23-án dél előtt 9 órára tűzve ki, annak napirendjét a mai gyűlés jegyzőkönyveinek hitelesítése, az V. t. c. folytatólagos tárgyalása, a VI. és IX. t. c. általános és részletes tárgyalása, az adóügyi bizottsághoz visszaadott módosítás elővetelében, valamint az énekügyi bizottság előterjesztendő jelentésében s a már letárgyalt javaslatok másodszori olvasásában, illetve egyeztetésében állapítja meg.

Hatodik ülés

1923. június 23-án d. e. 9 óra.

Elnökök: Pálóczi-Czinke István püspök és Lukács Géza egyh. ker. főgondnok.

Jegyző: Komáromy Lajos. Felszólalókat jegyzi: Tornallyay Zoltán

151. Péter Mihály és Komáromy Lajos jegyzők felolvassák az ötödik gyűlés jegyzőkönyvét. Észrevétel nélkül hitelesített.

152. Elnökség indítványozza, hogy az egyes törvénycikkek egyeztetésére Bertók Béla és Polchy István elnöktele alatt a zsinati jegyzőkből és előadókból, valamint az alkotmányügyi bizottság tagjaiból bizottság küldessék ki s ezen bizottság javaslatát a hétfői ülésre terjessze elő. — Elfogadtatik.

153. Tárgyalás alá vétetett az adóügyi bizottság javaslata a 10. §-ra vonatkozólag. Bihary Kálmán külön véleményével szemben, a zsinat Patay Károly indítványára a következő módosítást fogadta el.

„A b) és c) pont eseteiben személyi adó nem, csak vagyoni adó vehető ki és pedig a külbirtokos egyháztag annak az egyházi adónak, amely reá földbirtoka, üzlete, vagy egyéb haszonhajtó foglalkozására kirótt állami egyenes adója alapján kivethető (3. §) 50%-át a külbirtokot, vagy telepét magába foglaló politikai községben levő egyházközségben, másik 50%-át lakóhelye egyházközségében tartozik fizetni

154. Tárgyalás alá vétetett a kárpátaljai egyházkerület által beterjesztett törvénycikk, mely az alkotmányjogi bizottság részéről dr. Kovács László előterjesztésében, előbb általánosságban, majd részleteiben is (1. 2 §) változtatás nélkül elfogadtatott.

155. Tárgyalás alá vétetett folytatólagosan, részletes tárgyalásképen az V. törvénycikk dr. Polchy István előadásában.

159. A 107. § változatlanul elfogadtatott.

157. A 108. §-ának első és második bekezdése helyébe: „A kihirdetett bírói határozatok ellen a felelkezés és indokai a jelenlevő felek által előszóval is előadhatók s ez esetben jegyzőkönyvbe veendő, vagy a kézbesítéstől számított 15 nap alatt írásban jelentendő be.“ A harmadik bekezdés mondata, kihagyandó.

Előadó ezen módosításával elfogadtatott.

158. A 109—131. §-ig változatlanul elfogadtatott.

159. A 132. §. d) pontjánál dr. Kovács László indítványára kiegészítésként, „ha ellene jogerős határozattal csőd nyitott, avagy kényszeregyezés tétel folyamatba“. — Elfogadtatott.

160. A 133. 134. §. változatlanul elfogadtatott.

161. A 135. §-nál dr. Kovács László 132. §-nál tett pótló indítványa a „c“ ponthoz elfogadtatott.

162. A 136—139. §-ok változatlanul elfogadtattak.

163. A 140. § negyedik bekezdésében a három év helyett

164. A 141. § változatlanul elfogadtatott.

165. Elnökség az V. törvénycikket részleteiben is elfogadottnak jelenti ki.

166. Tárgyalás alá vétetett a zsinat előkészítő bizottságának módosító javaslata a VI. t.-cikk, a köznevelési és közoktatási szervezetről tárgyában. A tanügyi bizottság előadója Kovács Alajos előterjesztésére általánosságban elfogadtatott.

167. A részletes tárgyalás során az 1—34. §-ig változatlanul elfogadtatott.

168. A 35. §-nál Pálóczi-Czinke István és Vass Ádám hozzászólása után a zsinat e paragrafust újabb letárgyalás és javaslattétel végett az iskolaügyi bizottsághoz visszatni rendelte.

169. A 36—46. §-ig változatlanul elfogadtatott.

170. A 47. §-nál Pálóczi-Czinke István általánosságban megjegyezni kívánja, hogy nagyon hibás azon helyeken, hol a presbiterium kebeléből iskolaszékeket alakítanak, hogy az érintkezik a hatóságokkal s tesz intézkedéseket, holott ilyenre csakis a presbiterium, illetve annak elnöke, a lelkész jogosult. A jövőben leendő mihez tartás végett tartotta azt szükségesnek megemlíteni.

171. A 48—57. §-ig változatlanul elfogadtatott.

172. Az 58. §-nál Tornallyay Zoltánnak a III. bekezdésben beszűrűdő „magyarul tudó“ pótlása elfogadtatott.

173. Az 59—69 §-ig változatlanul elfogadtattak

174. Elnökség az ülést 5 percre felfüggeszti.

175. Elnökség az ülést folytatólagosan megnyitja s a tárgyalás során 70—79. §-ig változatlanul elfogadtattott.

176. A 78. §-nál „magyarúl tökéletesen tudó“ vétetett be.

177. A 79—94. §-ig változatlanul elfogadtattott.

178. A 95. §-nál „illetékes kormány“ vétetett be.

179. A 96—129. §-ig változatlanul elfogadtattott.

180. Elnökség a VI. t.-cikket részleteiben is elfogadottnak jelenti ki.

181. Elnökség indítványára a zsinat a szlovák egyházak kibocsátása ügyében zárt ülés tartását rendeli el.

182. A zárt ülés befejeztével az elnökség a nyílt ülést újra megnyitja s a ma délelőtti tanácskozásokat befejezettnek nyilvánítja s a folytatólagos ülést d. u. 3 órára kitüzte.

Zárt ülés

1923. június 23-án délután 1 óra.

Elnökök: Pálóczi-Czinke István püspök, lelkészi és Lukács Géza egyházkerületi főgondnok, világi.

183. Tárgyalás alá vétetett az Egyetemes Konvent felterjesztése a szlovák egyházközségek kibocsátása s külön egyházmegyévé alakulása tárgyában.

184. Zsinat e kérdést Sörös Béla indítványával kapcsolatban az alkotmányügyi bizottságnak előkészítés és javaslattétel végett kiadja.

185. Elnökség a zárt ülést berekeszti.

Hatodik ülés

1923. június 23-án d. u. 3 óra.

Elnökök: Bertók Béla püspök, később Pálóczi-Czinke István püspök lelkészi és Lukács Géza egyházkerületi főgondnok világi.
Jegyző: Komáromy Lajos.

186. Tárgyalás alá vétetett a zsinat énekeskönyvügyi bizottságának Réz László előadó által bemutatott javaslata (lásd a 2. sz. mellékletet).

187. A zsinat elhatározza, hogy az Egyetemes Konventet felhatalmazza, oly énekeskönyv elkészítésére és kiadására, amelyben felveendőek lesznek a javaslatban felvett zsoltárok és dicséretetek, a kihagyottak számának feltüntetésével, azokon kívül a hozsánna énekes könyv általa elfogadott énekei, valamint felvételre alkalmas új zsoltár fordítások s egyes különösen szép, bárhol található, de e célnak megfelelő egyházi énekek. Az énekes könyvhöz csatolandók a Konvent által megállapítandó halotti énekek. A Konvent által erre megjelölt konfirmációi kérdések és feleletek. Pálóczi-Czinke István püspök pedig felkéretik, hogy reggeli és esteli imádságokat az énekeskönyv részére írni és rendelkezésre bocsátani sziveskedjék. Az énekeskönyvnek kétféle papiroson való kinyomatása és a kinyomatás mellett a kinyomatás kiadására Konvent figyelmébe ajánljatik.

187. A visokai egyházközség hét tagjának kérelme az alkotmányügyi bizottságnak kiadtván, utóbb azzal a javaslattal terjesztett vissza, hogy mint magán feleknek és nem törvényes képviselőknek kívánalma, zsinaton tárgyalás alá nem vehető.

Elfogadtatott.

189. Előterjesztett a Dunáninneri egyházkerület javaslata, mely szerint a Zsinat keresse meg a kormányt, hogy a tanerők pótlása érdekében tett ígérete szerint engedje meg a Magyarországon végzett tanítónövendékeknek iskoláinkban való alkalmazását s egy felekezeti tanítóképző felállítását.

Elfogadtatott s a megkeresés végrehajtásával zsinat elnöksége megbízott.

190. Előterjesztett a lelkészek és tanítók állampolgárságára vonatkozó dunáninneri egyházkerületi, valamint Egyetemes lelkészgyűlés és Konventi felterjesztés.

Zsinat e kérdés érdemi tárgyalását mellőzi, mert ez nem az egyházi törvényhozás, hanem a polgári törvényhozási utra tartozik. A Konvent ez irányu memorandumát a zsinat megismétli.

191. Elnökség az ülést 10 percre felfüggeszti.

192. Elnökség az ülést újból megnyitván dr. Korláth Endre az alkotmányügyi bizottság részéről előterjeszti a hétfői ülésen elhangzott kormányképviselői nyilatkozatra a zsinat részéről adandó válasz szövegét, melyet a felterjesztést kísérő feliratba javasol befoglaltatni (1. a 3. sz. mellékletet).

Egyhangulag elfogadtatott.

193. Az elnökség bejelenti, hogy a következő ülést hétfőn június hó 25-én délelőtt 9 órára tüzi ki. Ennek napi rendjét a VI. t.-cikk 35. §-ára vonatkozó iskolai bizottsági jelentés, az egyeztetett bizottság jelentése, a törvényjavaslathoz csatolt felterjesztés szövege

Hetedik ülés 1923. június 25-én.

Elnökök : Pálóczi-Czinke István püspök, Lukács Géza főgondnok. Jegyző : Sörös Béla.

194. Dr. Komáromy Lajos felolvassa a hatodik ülés jegyzőkönyvét.

Változatlanul elfogadtatott.

195. Kovács Alajos előterjeszti az iskolai bizottság javaslatát a hozzá pótlás végett kiadott VI. t. c. 35. §-ára vonatkozólag.

A 35. § szövegéül megállapítatik: „A tanító fizetését az egyházközség anyagi erejéhez és a helybeli viszonyokhoz mérve a presbyterium állapítja meg az egyházmegye jóváhagyásával és az egyházkerület megerősítésével. Ez a fizetés a rendes tanítóknál — bármely foku népiskolában — az államsegéllyel együtt nem lehet kevesebb, mint a hasonló fokozaton működő állami tanítóké.” A konventi javaslat a segédtanítókra vonatkozólag nem változik.

196. Kovács Alajos az iskolaügyi bizottság előadója, felolvassa a köztársaság elnökéhez a tanítók utánpótlása tárgyában benyújtandó felirat szövegét, a mint következők:

Köztársasági Elnök Úr!

A szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes református egyház Léva városában megtartott zsinatának a tanítóképzést illetőleg az az óhaja, hogy iskolái számára tanítóit itt a Köztársaságban maga nevelhesse, e célból a legmélyebb tisztelettel kéri Elnök urat, hogy a Köztársaság kormánya útján a tanítóképző felállításához az állam támogatását biztosítani kegyeskedjék.

Amíg ez megtörténhetnék, kérjük a csehszlovák kormánynak arra való felhívását, hogy a református egyházak a megüresedett tanítói állásokat Magyarországon végzett, nosztrifikációs vizsgát tett tanítókkal is betölthessék.

Változatlanul elfogadtatott.

197. Dr. Kovács László az egyeztető bizottság előadója jelenti, hogy az egyes törvénycikkek egyeztetése elkészült. Az elfogadott módosítások összhangba hozása a jogegység sérelme nélkül keresztülvitetett és az a törvénykönyv erre rendelt példányán átvezettetett.

Jóváhagyó tudomásul.

198. Dr. Korláth Endre a II. t. c. kényszercserére vonatkozó intézkedését újra megfontolás tárgyává kívánja tenni és az I. t. cikk rendelkezésével úgy egyeztetni, hogy a zsinat presbyteri rendszer csorbát ne szenvedjen. Bertók Béla püspök, Idrányi Barna, Dr. Mohácsy János, Oláh Péter, Dr. Stépán László, Egry Ferenc és Pálóczi-Czinke István püspök felszólalása után ez utóbbi javaslatára

a zsinat a II. t. c. 5. -§ának régi szövegét a következő módosítással iktatja törvénybe: „Lelkészcserézés történhetik csere útján is, ha az illető gyülekezetek lelkeszei s presbytériumai közmegegyezéssel kérik, vagy ha az egyházmegyei közgyűlés vagy egyházmegyei közgyűlések azt az egyház érdekében állónak tartják. Ha pedig a cserét kívánó egyházközségek különböző egyházkerületben vannak, az illető esperes, vagy esperesek által mind a két kerület elnökségének beleegyezése is kikérendő.

199. Péter Mihály jegyző előterjeszti a köztársaság elnökéhez intézendő felirat szövegét (I. a 3. sz. mellékletet).

Változatlanul elfogadott.

200. Elnökség felhatalmazást kér a jóváhagyás és megerősítés céljából az I.—IX. t. cikkek felterjesztésére.

Megadatik.

201. Elnökség felhatalmazást kér, hogy a jóváhagyás és megerősítés tudomásul vétele céljából összehívandó zsinat helyét és idejét a viszonyoknak megfelelőleg, az elnökség állapíthassa meg.

Megadatik.

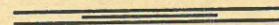
202. Lukács Géza az elnökség és a zsinat nevében köszönetét nyilváníti Dr. Slávik György kormánybiztosnak, a lévai egyháznak, a zsinat tisztikarának és törvényhozóinak, valamint a zsinat vendégeinek.

Határozattá emeltetett.

203. Péter Mihály köszönetét nyilváníti az elnökségnek a gyűlések tapintatos és rendszeres vezetéseért.

Határozattá emeltetett.

204. 11 óra 20 perckor Pálóczi-Czinke István püspök buzgó hálaadó imádságával s e gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésével a zsinat első ülészaka bezárattott.

1. sz. melléklet a 17. ponthoz.

Dr. Slávik György kormánybiztos a következő kormánynyilatkozatot terjeszti elő:

Főtiszteletű és Méltóságos Zsinat!

A tegnapi ünnepélyes Zsinat megnyitáson a Csehszlovák minisztertanács határozatából kifolyólag meg voltam bizva a Csehszlovák kormány képviselétével. A csehszlovák minisztertanács ezen képviselétől függetlenül egyuttal megbizott azzal is, hogy a zsinaton, mint annak kormánybiztosa jelen legyek s annak lefolyását az 1790/91 évi XXVI. t.-c. értelmében figyelemmel kísérem. *Mivel az alkotandó zsinati törvények csak úgy fognak birni érvényességi erővel, ha azokat a csehszlovák kormány helybenhagyja, természetesen tartom, hogy a zsinat szemelött fogja tartani azt, hogy alkotmányát a cseh-szlovák állam alkotmányával, törvényeivel teljes összhangba hozza s tekintettel lesz a kormány intencióira, az állam és egyház viszonyának jövődöbeli és fokozatos rendezését illetőleg.* Ezért, hogy az egyház alkotmányi jóváhagyása fennakadást ne szenvedjen, készséggel állok rendelkezésre, hogy már a törvények megalkotása előtt bizonyos kérdések tisztáztassanak.

Kötelességemnek tartom, hogy a zsinat érdemleges megalakulása után leszögezzem azon irányelveket, amelyeknek szem előtt tartását a csehszlovák kormány elvárja.

Az egyház alkotmányának magában kell foglalnia annak a határozott és világos becikkelyezését, hogy *a szlovenszkói református egyház a csehszlovák köztársaság területén teljesen önálló és minden azonos, vagy hasonló hitvallásu, külföldi felekezettől szervezetében teljesen független református egyház.* A csehszlovák kormány nem ellenzi, hogy a szlovenszkói református gyülekezetek a Podkárpatšká Rus területén levő református gyülekezetekkel közösen egy egységes egyetemes egyházat alkossanak, természetesen *a Podkárpatšká Rus autonom alkotmányának teljes figyelembe vételével.*

A csehszlovák köztársaság alkotmányos törvényei megadik

a zsinat határozatainak a szilárd alapot, amelytől a zsinat nem távolodhatik el. Az állam alkotmánya és törvényei minden állampolgárnak vallási és nemzeti különbség nélkül egyenlő jogokat és köteleességeket biztosítanak. *A meghozandó egyházi alkotmánynak is, ennél fogva biztosítani kell minden egyháztagnak egyenlő jogát és köteleességét.* A csehszlovák köztársaság kormánya tehát elvárja, hogy a református zsinat teljes egészében biztosítja az egyes egyháztagoknak ugymint az egyházi szervezet minden fokozatának egyenlő jogát nemzetiségi különbség nélkül. E tekintetben s egyébként is legyen szabad rámutatnom az ágostai hitvallásu evangélikus egyházi alkotmányra, mely az egyházi szervezetben a teljes egyenjogúságot keresztülvitte s gyakorlatilag is megvalósította. Természetes dolog, hogy elsősorban a szlovenszkoí református Egyház szlovák kissebbségére gondolok. A csehszlovák köztársaság kormánya megvan győződve, hogy *a református egyház szlovák hiveinek biztosítja az őket megillető szlovák képviselőt, az egyház törvényhozási és közigazgatási közéletének minden egyes fokán.* Ebben a tekintetben egyébként a református egyház közéletének felelős tényezői részéről a csehszlovák köztársaság kormányának már 1919-ben formális és határozott ígéret tétetett. *Az egyenlő jogok biztosításának kezességét a csehszlovák kormány abban fogná látni, hogy a zsinat a szlovák kissebbségnek a szlovenszkoí református egyház kebelében külön szlovák egyházmegyét biztosít és a zsinati törvény ezen határozatát a református egyház meg is valósítaná.*

A szlovenszkoí református egyháznak a csehszlovák köztársasághoz való eddigi tisztázatlan viszonyát a csehszlovák kormány provizorikusnak tekintette s természetes, hogy az új zsinati törvény megalkotásával ez a tisztázatlan helyzet megszűnik. Ennél fogva a zsinati törvény megerősítése után a református egyház szervezete minden fokon ezen új törvényes rend alapján ujjaalakítandó.

A református egyháznak az államhoz való eddigi tisztázatlan viszonya számos nehézségnek vált forrásává. Ezeket a nehézségeket csak gyarapította az a körülmény, hogy a református egyház lelkeszeit eddig idegen állam területén neveltette. Remélhető, sőt joggal elvárható, hogy *a református egyház a lelkészképzés terén is teljesen függetleníti magát minden külföldi szervezettől s befolyástól.* Az állam készséggel nyújt *segédkezet ahhoz, hogy a református egyház lelkeszeit egyetemi nivón az állam területén belül nevelhesse s képezhesse.*

mány nevében leszögezni kívántam. Legyen szabad biztosítanom, a Főtiszteletű és Méltóságos Zsinatot, hogy ezen elvek leszögezésével *nem kívántam befolyjni a zsinat tan.cskozásaiba* s szavaim csak azt célozzák, hogy az egyházalkotmány jóváhagyása a kormány részéről megkönnyíttessék s hogy a zsinat értesülést nyerhessen a kormány irányelveiről. A református egyház felelős tényezői ezen irányelveket amugy is ismerték. A zsinat tanácskozásaira ismételtén Isten áldását kérem s meg vagyok győződve arról, hogy a zsinati törvények megalkotása után az egyház és állam viszonya a jövőben úgy az állam, mint az egyház teljes megalégedésére fog kialakulni.

Ezen szösz szerint felolvasott deklarációval kapcsolatban, felkéri az Elnökséget, vegye tudomásul a zsinat a kormány amaz álláspontját, mely szerint helyteleníti a református egyháznak és a magyar kissebbségnek azonosítását. Azok a nehézségek, amelyek eddig az állam és egyház viszonyának rendezésében felmerültek, nemcsak az egyháznak ártottak, hanem ártalmára voltak magának az államnak is. Az állam most már — a rendes és törvényes helyzet kialakulván — **a református egyházat a többi egyházakkal teljesen jogegyenlőnek ismeri el és ugyanazokban a kedvezményekben részesíti, mint a többi vallásfelekezeteket.** A Pálóczi-Czinke István püspök elnök ur deklarációjára vonatkozólag felvilágosítással szolgál arra nézve, hogy a köztársaság Elnöke azért nem írta alá a zsinattartás engedélyét, mert a Köztársaság alkotmánya az Elnök jogainak felsorolásánál ilyen jogot nem említ s a demokratikus Köztársaságban nem az államfőt, hanem a Köztársaság mindenkori kormányát illeti meg a zsinattartási jog megadása.

Idrányi Barna javasolja, hogy a kormány nyilatkozatot teljes egészében vegyék fel a zsinat jegyzőkönyvébe s egyuttal utalják át a zsinat alkotmányjogi bizottságához véleményezés végett.

2. sz. Melléklet a 186. ponthoz.

A zsinat énekeskönyvügyi bizottságának jegyzőkönyve.

Felvétel Léván 1923. évi június hó 20. és 22. napjain a zsinati énekeskönyvügyi bizottság ülésén.

Jelen voltak: Balogh Elemér püspök, Réz László e. ker. főjegyző, bizottsági előadó, Buzi Márton, Sütő Áron, Dr. Kersék János, Kovács Alajos, Vass Ádám, Molnár Ferenc zsinati tagok.

1. Olvastatott az Egyetemes Református Egyház Konventjének 1923. évi április hó 25—26. napjain Losonczon tartott ülésében felvett jegyzőkönyvének 34. pontja.

A zsinat énekeskönyvügyi bizottsága ez itt jelzett Konvent jegyzőkönyvi határozata alapján, — tekintettel arra, hogy a magyarországi református egyház új Énekes-könyvet készített és adott ki és így a régi Énekes-könyvet, amely a szlovenszkói és kárpátaljai magyar reformátusoknak is Énekes-könyvük mindaddig, míg másról e megnevezett Egyetemes Egyház nem gondoskodik, nem fogja kiadni és így a szlovenszkói és kárpátaljai egyetemes református egyház hívei abba a helyzetbe kerültek, hogy énekeskönyvi szükségletüket nem tudják honnan pótolni, illetve beszerezni; tekintettel továbbá arra, hogy a szlovenszkói és kárpátaljai református egyház nem bírja el az oly nagy számú énekeket tartalmazó Énekes-könyv kiadásának anyagi terhét — már csak kevesebb lélekszámánál fogva sem — aminő a magyarországi református egyház Énekes-könyvéé, ezért tehát kisebb terjedelművé kell tenni, ami másként nem történhetik, mint némely kevésbé használt vagy egyáltalában nem használt énekek kihagyásával; — tekintettel végül arra is, hogy kívánatos, hogy a szlovenszkói és kárpátaljai református egyház egységes maradjon hitvallásos életünk minden vonatkozásában, tehát az Énekes-könyv tekintetében is, a magyarországi református édes testvérekkel, amit pedig csak úgy érhet el a szlovenszkói és kárpátaljai református egyház, ha Énekes-könyve tartalmilag is (habár kevesebb számú énekekkel) és beosztásilag is ugyanaz marad,

Javasolja tehát a Főtiszteletű és Méltóságos Zsinatnak, hogy I. a Szlovenszkói és Podkarpátská Rus területén élő magyar reformátusok részére külön adjon ki Énekes-könyvet s az abból származó tiszta jövedelmet, az Egyetemes Református Konvent rendelkezésére bocsájtva, egyetemes református egyházi célok szolgálatára fordítsa.

II. Ebből folyólag javasolja énekeskönyvügyi bizottság a zsinatnak hogy:

a.) a kiadandó Énekes-könyvet a magyarországi egyetemes református egyház által készített és kiadott Énekes-könyvből, — melyhez a szlovenszkói és kárpátaljai református egyháznak is teljes joga van, — mint amely Énekes-könyv az egységes magyarországi református egyház tagjai részére készült, amelynek 1918. október 31-ig a szlovenszkói és kárpátaljai reformátusok is tagjai voltak, — állítsa össze, még pedig azzal azonos beosztással és számozással; b.) rendelje el a zsinat, hogy az előbbi pontban megjelölt magyarországi Énekes-könyvből a következő zsoltárok és dicséretetek vétessenek fel, teljesen változatlanul, a szlovenszkói és kárpátaljai magyar reformátusok használatára kiadandó Énekes-könyvbe: a zsoltárok közül: az I. III. V. VIII. XVI. XIX. XXIII. XXIV. XXV. XXVI. XXVIII. XXX. XXXII. XXXIII. XXXIV. XXXV. XXXVIII. XLII. XLVI. L. LXI. LXII. LXV. LXVI. LXVII. LXXII. LXXVII. LXXIX. LXXX. LXXXI. LXXXIV. LXXXVI. LXXXIX. XC. XCI. XCII. CII. CIII. CIV. CV. CXI. CXVI. CXIX. CXXII. CXXVIII. CXXXIV. CXXXV. CXXXVII. CXXXVIII. CXXXIX. CXLVI. CL. számú zsoltárok; a dicséretetek közül az 1—35. 38—104. 106—110. 112—116. 118—120. 122. 123. 128—131. 133. 134. 136. 137. 144. 146. 147. 148. 151. 152. 156. 157. 158—235. 237. 239—278. számú dicséretetek;

c.) rendelje el a zsinat, hogy a kiadandó Énekes-könyvbe vétessenek fel „Halotti Énekek“ is, hogy a temetési szertartások alkalmával ez által is előmozdítassék a gyülekezeti közös éneklés általánossá létele; és hogy e tekintetben is egységes legyen új Énekes-könyvünk a magyarországi Énekes-könyvvel. Azonban, — mivel a magyarországi új Énekes-könyvben levő „Halotti Énekek“ mind tartalom, mind a külső forma tekintetében oly gyengék, hogy egyenesen rontják az új Énekes-könyv általános értékét, — rendelje el a zsinat, hogy más „Halotti Énekek“ vétessenek fel a Szlovenszkó és Podkarpátská Rus területén élő magyar reformátusok részére kiadandó Énekes-könyvbe; s ez énekek összeváloga-

tásával az Egyetemes Református Konventet bizza meg, csak azt kötvén ki, hogy a „Halotti Énekek“ száma 50-nél több ne legyen.

d.) rendelje el a zsinat, hogy mérsékelt számban az u. n. „Hozsánna énekek“ közül is vétessék fel a kiadandó új Énekes-könyvbe „Függelékül“, az ifjúsági istentiszteleteken és a vallásos estélyeken való esetleges használat céljaira. Ez énekek összeválogatásával is az Egyetemes Református Konventet bizza meg a zsinat.

e.) rendelje el végül a zsinat, hogy az Énekes-könyvbe vétesenek fel „Reggeli és estéli és más alkalmatosságokra való imádások“ és kérje fel ezek megírására Főtiszteletű Pálóczi-Czinke István püspök urat.

III. Javasolja énekeskönyvügyi bizottság Főtiszteletű zsinatnak az új Énekes-könyv kiadására vonatkozólag, hogy:

a.) a II. a—e. pontokban körülírt tartalmú Énekes-könyv kiadásával bizassék meg az Egyetemes Konvent;

b.) az Énekes-könyv hangjegyekkel adassék ki úgy, mint a magyarországi Énekes-könyvben van; amely dicséret dallama az Énekes-könyvbe be nem vett zsolttár vagy dicséret dallamára éneklendő, a dallam hangjegyei az első ilyen dicséret felé nyomtatandók;

c.) a kiadandó új Énekes-könyv énekei ugyanazon számozással láttassanak el, mint a magyarországi új Énekes-könyvben levő énekek, sőt felveendő a kihagyott zsolttárok és dicsérek jelző számai is záró jelben.

d.) az Énekes-könyv nyomtatására, bekötésére széles körben hirdessen az Egyetemes Konvent pályázatot, megjelölve szakszerűleg a feltételeket, a papír minőségének, a betű-typusok minőségének, az alaknak és a szedés szélessége-magasságának megjelölésével, sőt kiemelésével, ugyszintén a kötés minőségének megjelölésével; megjelölendő e pályázati hirdetésben, hogy az Énekes-könyv hangjegyekkel fog kiadni.

Ezek után megállapítja Főtiszteletű Elnök ur, hogy a zsinati énekeskönyvügyi bizottság a munkáját elvégezte.

Megállapítjuk nevezetesen, hogy most alkotott egyházi törvényeink a szlovenszkói és kárpátaljai Egyetemes Református Egyház teljes önállóságát és függetlenségét félreérthetetlenül kimondják és figyelemmel vannak egyszersmind Podkárpatšká Rus autonom alkotmányára is.

Ugyancsak félreérthetetlenül kifejezésre jut a megalkotott törvényekben a köztársaság alaptörvényeiben biztosított jogegyenlőség elve is, amennyiben egyházalkotmányunk minden egyháztagnak részére az egyházi szervezetek minden fokozatában nemzeti különbség nélkül egyenlő jogokat és egyenlő kötelezettségeket biztosít.

Egyházi alkotmányunk, midőn a szlovenszkói és kárpátaljai Egyetemes Református Egyház szervezetét megalkotja az összes református hívek számára nemzeti különbség nélkül egyenlő jogokat biztosítván, módot nyújt a szlovák egyházaknak és híveknek arra, hogy a törvényes rendelkezések megtartásával saját sorsuk és tagozódásuk felett nemzeti különbség nélkül szabadon határozhasanak és esetleg új egyházmegyéket is alkothassanak. A kormány-nyilatkozatnak az a része, hogy az Egyetemes Zsinat már most